

Čarodejná kapsa, mlynček, obrus a palica

Poľská ľudová rozprávka

Boli raz dvaja bratia; jeden bol bohatý a druhý chudobný. Ten chudobný šiel raz k bohatému a prosil ho, aby mu dal niečo pre deti, že hladujú. Boháč mu najprv nič nechcel dať, ale potom mu dal zo zakáľačky bravčové ucho a povedal:

„Na, tu máš kus slaniny a choď v čerty!”

Chudobný premýšľa, čo má robiť. Brat mu dal taký fafrnok a ešte mu kázal ísť s ním k čertovi. Doma rozpovedal žene, čo mu brat dal a čo mu povedal.

„Ale choď, vari budeš jeho reči počúvať?” hnevala sa žena.

„Ale keď mi brat kázal, ja sa k tomu čertovi predsa vyberiem.”

Šiel. Dostal sa na jeden vrch a vidí tam sedieť dva levy. „Kdeže ideš, človečik?” pýtajú sa levy.

„Idem od brata k čertovi,” odpovedal, „a nesiem mu slaninu.

„A čo si budeš za ňu žiadať?” pýtajú sa levy ďalej.

„Sám ešte neviem.”

„Tak si žiadaj tú kapsu, čo mu visí nad hlavou,” radia mu levy. Ide ďalej a príde do veľkého tmavého lesa. Zazrie svetlo. Ide za ním a dôjde k obrovskému zámku. Vojde do predsieni; čosi dvermi zatriaslo, až sa preľakol. Počuje akýsi šum, akoby vietor fúkal.

Zastal si pri dverách a zavolá dnu:

„Otváraj dvere, lebo ti všetko rozváľam!”

Ktosi mu otvoril. Bol to čert a opytuje sa ho, po čo prišiel.

„Doniesol som ti slaninu,” povedal a ukázal mu bravčové ucho.

Čert ho schytil, zjedol a pýta sa:

„A čo za to chceš?”

„Daj mi tú kapsu, čo ti visí nad hlavou.” Čert mu ju nechcel dať.

„Tak mi vráť to, čo si zjedol,” žiadal chudobný človek. A tak čert, či chcel, či nechcel, musel mu kapsu dať.

Vracia sa chudobný človek s tou kapsou domov. Príde k tým levom a tí sa ho pýtajú, či kapsu dostal.

„Veď ju vidíte, že ju mám,” odpovedal.

„V tej kapse nájdeš všetko, čo si len zažiadaš,” povedali mu levy. „Len povedz: Kapsa, otvor sa! a budeš sa z nej obliekať, budeš z nej jesť a budeš z nej mať i peniaze.”

PodĎakoval sa levom a išiel ďalej. Prešiel kúsok cesty, sadol si a zavolal:

„Kapsa, otvor sa!”

Pozrie sa do nej a tam vidí fľašku vína, chlieb a peniaze. Najedol sa, napil a pobral sa ďalej.

Zastavil sa v jednej krčme a prosil, či by nemohol tam prenocovať. Postlali mu slamy, ľahol si a kapsu dal krčmárovi, aby mu ju cez noc schoval, ale mu prikázal, aby dáko nepovedal: Kapsa, otvor sa!

Krčmár bol zvedavý, čo je to za kapsa. Keď chudobný človek zaspal, zavolal:

„Kapsa, otvor sa!”

Kapsa sa otvorila. Krčmár sa díva a vidí v nej všelijaké veci.

Schoval si ju a ráno dal pocestnému druhú, podobnú.

Chudobný človek príde s ňou domov a hovorí žene:

„Žena moja, už budeme mať aj čo jesť, aj čo piť, a to všetko z tejto kapsy.“ A zavolá: „Kapsa, otvor sa!”

Kapsa sa ani nehla. Podíva sa do nej — v nej nič. Vzal kapsu a ide s ňou nazad k čertovi. Cestou sa zastavil pri levoch a tí mu poradili, aby si miesto kapsy pýtal mlynček.

„Čože si zase prišiel?“ pýta sa ho čert, keď ho zazrel.

„Akúže si mi to kapsu dal? Na ceste som sa z nej najedol, napil, a doma mi už nič nechcela dať. Daj mi miesto nej mlynček.“

Čert mu mlynček nechcel dať. Ale on si postavil hlavu, a nakoniec ho predsa dostal.

Ide s tým mlynčekom okolo levov a tí mu povedali, čo je to za mlynček.

Zase sa stavil na noc v tej krčme a zase si kázal krčmárovi schovať mlynček a prikázal mu, aby nepovedal: Mlynček, me!”

Keď chudobný človek zaspal, krčmár hneď zavola:

„Mlynček, me!”

Mlynček sa začal krútiť a sype sa z neho múka, krúpy, pšeno. Krčmár si mlynček nechal a ráno dal pocestnému druhú, podobný.

Príde chudobný človek domov a volá na ženu:

„Teraz už budeme mať čo jesť. Mlynček, me!” Mlynček sa ani nehne.

Vzal ho a ide s ním nazad k čertovi. Levy mu teraz poradili, aby si miesto neho pýtal obrus.

„Akúže si mi to dal mlynček?“ volá na čerta. „Ničoho mi nechce namlieť, možnože mi dačo dá obrus.“

Čert sa vyhovára, ale nakoniec mu ho predsa len dal.

Chudobný človek ide s ním domov okolo tých levov. Radili mu, aby sa s ním nikde nezastavoval. Ale on nepočúvol, a zase išiel do tej krčmy a zase si dal krčmárovi obrus schovať a prikázal mu, aby nepovedal: Obrus, rozlož sa!

Zvedavý krčmár, len čo pocestný zaspal, zavola: „Obrus, rozlož sa!”

Obrus sa rozložil a na ňom bolo všetko ako na prikrytom stole, jedlá a vína, a okolo neho sluhovia posluhovali.

Krčmár vyhládal akýsi starý obrus a dal ho ráno pocestnému. Príde chudobný človek domov, káže obrusu, aby sa rozložil, a obrus nič, ani sa nehne. Tri razy ho vyzýva, ale obrus nie a nie sa rozložiť.

Deti na peci plačú od hladu a nariekajú, že otec toľké časy chodil, a nič nedoniesol. Nahnevaný otec vyberie sa zase k čertovi. Levy na ceste mu povedali, aby si miesto obrusa pýtal palicu.

„A čo ty tu zase chceš?“ pýta sa dopálený čert chudobného človeka.

„Chcem palicu, keď si mi dal taký nanič obrus, čo sa mi doma nechce rozložiť.“

Čert mu palicu nechcel dať.

„Ak mi palicu nedáš, tak mi vráť bravčové ucho, lebo ti ho z brucha vypáram.“

Čert sa naľakal a palicu mu dal.

Levy ho potom poučili, aby sa palicou len bránil. Keď bude chcieť, aby mu pomohla, nech zavolá: Palice, von z palice!

Cestou chudobný človek chcel skúsiť, čo sa bude robiť, a zavolať:
„Palice, von z palice!”

A tu sa vysypalo z tej jednej na tisíc čertov s palicami a začali ho mlátiť. Chytrý zakričal: „Palice, do palice!” a hneď sa čerti zhákli dohromady a stratili sa v tej jednej palici.

Zašiel zase do krčmy a prosí o nocľah. Palicu odovzdal krčmárovi a prikázal mu, aby nezavolať: Palice, von z palice! a ľahol si spať.

Z krčmára stal sa medzitým už veľký boháč, keď mal tú čarodejnú kapsu, mlynček a obrus. Pozval si veľa hostí; jedli, pili a zabávali sa. Krčmár im chcel ukázať aj zázračnú palicu a zavolať:

„Palice, von z palice!”

A tu sa vysypalo na tisíc čertov a tak všetkých mlátili, div z nich duše nevytriasli.

Chudobný človek sa robil, že spí, ale všetko videl a počul. Napoly mŕtvy krčmár beží k nemu, budí ho a prosí:

„Všetko ti vrátim, čo som ti ukradol, len nám zažeň tých čertov.”

Chudobný človek vstal a zavolať:

„Palice, do palice!”

A všetci čerti sa zhákli dohromady a vliezli do palice.

Krčmár mu potom vrátil kapsu, aj mlynček, aj obrus.

Chudobný človek pobral sa domov a doma sa mu kapsa otvorila, mlynček mu mlel, obrus sa mu rozložil.

Potešili sa všetci, že už nikdy nebudú hladovať.